

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

37. årgang

Nr. 2 - Maj 2004

**MEDDELELSER FRA
ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG**

Planlagte aktiviteter for vintersæsonen 2004 – 2005

Mandag-onsdag 27-29 september 2004

Tur til Norge arrangeret af Marinehistorisk Selskab
(Se andet sted i bladet)

Torsdag den 7. oktober 2004 kl. 1900

Ubåde, deres konstruktion og funktion, Poul Beck m.fl..

Torsdag den 4. november 2004 kl. 1900

Den danske flådes skibe 1800 – 1864, Niels Probst m.fl.

Fredag den 3. december 2004 kl. 1900

Julearrangement.

Torsdag den 6. januar 2005 kl. 1900

Fremvisning af egne modeller + foredrag om krydsere og panserskibe v/ Ole
Tersløv.

Torsdag den 3. februar 2005 kl.

Holmen 68 - Slut-finale, Poul Beck m.fl..

Torsdag den 3. marts 2005 kl. 1900

Foredrag om den danske flådes skibe 1864 - 1914 v/Ole Lisberg Jensen

Torsdag den 7. april 2005 1900

Generalforsamling med efterfølgende foredrag

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

37. årgang

Nr. 2 - Maj 2004

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

Udgives af:

Selskabet
ORLOGSMUSEETS VENNER /
MARINEHISTORISK SELSKAB

ORLOGSMUSEETS
MODELBYGGERLAUG

Redaktion:
Niels M. Probst (ansv.h.)

Adresse:
Vallerød Banevej 16
2960 Rungsted Kyst

Tlf. 45 86 69 83
e-mail nielsprobst@hotmail.com

Lay-out:
Tom Wismann

MARINEHISTORISK
TIDSSKRIFT
udkommer 4 gange årligt
Årsabonnement kr. 150.
Enkelte numre kr. 25.

Artikler og anmeldelser, der ønskes optaget i tidsskriftet, sendes til ovennævnte adresse. Sidste frist for indlevering af stof er den 10. i månederne januar, april, juli og oktober.

Eftertryk er kun tilladt med tydelig kildeangivelse.

Tryk:
Glumsø Bogtrykkeri A/S
Tlf.: 5764-6085, ISO 14001,
Svanemærkelicens 541-445

INDHOLD

Artikler:

Leyte Gulf – Historiens største søslag *Per
Jakobsen* 3

Andet:

Meddelelser fra Orlogsmuseets Venner/
Marinehistorisk Selskab 20

Boganmeldelser 26

Meddelelser fra Orlogsmuseets
Modelbyggerlaug 29

Opgavebilledet må desværre
udgå på grund af pladsmangel

Forside:
Kongeskibet DANNEBROG

Leyte Gulf – Historiens sidste større søslag

Per Jacobsen

Illustrationer og billedtekster Red.

Da den amerikanske undervandsbåd USS DARTER i Palawan Strædet (1) den 23. oktober 1944 kl. 0630 med en torpedosalve sænkede den japanske viceadmiral Kurita's flagskib, krydseren ATAGO, var det samtidig starten på historiens sidste større søslag, slaget i Leyte Gulf (2). I slaget, der udviklede sig i forbindelse med den amerikanske landgang på Øen Leyte i Filippinerne, deltog fra amerikansk side 218 skibe inkl. tre australske og fra japansk side 64 (3). Slaget bestod af fire indbyrdes afhængige træfninger og var også bemærkelsesværdigt, fordi alle på den tid kendte typer af søkrigsoperationer, med undtagelse af minelægning, blev anvendt.

Det følgende er et forsøg på i store træk at skildre slaget, dets baggrund og følger.

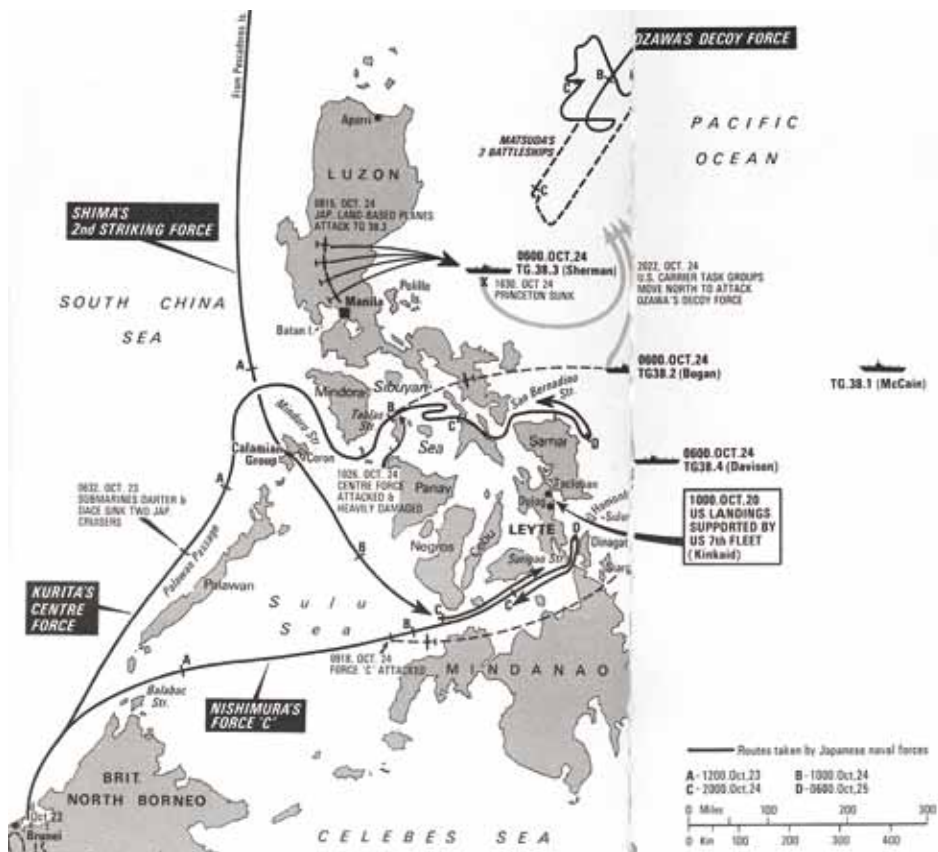
Den strategiske baggrund

I sensommeren 1944 havde general MacArthur's sydøstasiatiske offensiv nået den vestligste spids af Ny Guinea, Vogelkop, og admiral Nimitz havde i sit fremstød i det centrale Stillehav erobret øgruppen Marianerne, hvorfor de allierede ledere nu drøftede de videre fremstød mod Japan. Efter nogen diskussion blev det vedtaget først at indtage de filippinske øer

Admiral Chester W. Nimitz, Øverstkommanderende for den amerikanske stillehavsflåde.

Mindanao og Leyte, hvorefter det måtte overvejes, om det videre fremstød skulle ske mod den filippinske hovedø, Luzon eller evt. rettes mod Formosa (nu Taiwan). Landgangen på Mindanao blev fastsat til den 15. november og på Leyte til den 20. december. Operationerne mod Mindanao og Leyte skulle foretages af Mac Arthur's styrker. Flådestøtten til amfibieoperationerne skulle ydes af den 7. Flåde, der tilhørte Mac Arthur's kommando, og var under kommando af viceadmiral Kinkaid. Den 7. Flåde, der hidtil kun havde bestået af lette enheder, blev derfor forstærket med

Situationen kl. 0600 24/10 1944

enheder fra den 3. Flåde, der tilhørte admiral Nimitz's kommando for det centrale Stillehav. Dækning af amfibieoperationerne mod angreb af den japanske flåde skulle ydes af den 3. Flåde under kommando af viceadmiral Halsey, og dens hangarskibsstyrke, Task Force 38, under kommando af viceadmiral Mitscher (4). Det var allerede i foråret 1944 klart, at Japan fremover ville blive nødt til

at basere sig på en indre forsvarslinie fra Kurilerne og "hjemlandet" gennem Ryukyu øerne, Formosa og Filippinerne til Hollandsk Ostindien. Hvis man kunne holde denne linie ville det stadig være muligt at transportere forsyninger fra de sydlige erobringer og beskytte forbindelseslinierne gennem Formosa Strædet og det Sydkinesiske Hav (5). Den japanske flådeledelse var allerede på dette

tidspunkt klar over, at et amerikansk angreb på Filippinerne var det mest sandsynlige. Da det var afgørende for Japan at bevare herredømmet over Luzon i Filippinerne for at beskytte forbindelseslinierne til Malaya og Indonesien, var man også villig til at risikere Flåden i en sådan beskyttelseskamp. Chefen for *Combined Fleet*, admiral Toyoda begrundede i et interview efter krigen denne holdning på følgende måde:

“If the worst should happen there was a chance that we would lose the entire fleet; but I felt that that chance had to be taken should we lose the Philippine operations, even though the fleet should be left, the shipping lane to the south would be completely cut off so that the fleet, if it should come back to Japanese waters, could not obtain its fuel supply. If it should remain in southern waters, it could not receive supplies of ammunition and arms. There would be no sense in saving the fleet at the expense of the loss of the Philippines.” (6)

Da man ikke var sikker på, hvor det amerikanske angreb ville sætte ind, udarbejdede *Combined Fleet* fire forskellige planer under betegnelsen *Sho-go* Uapansk for ”Sejr”). *Sho-go* 1 skulle iværksættes, hvis angrebet blev rettet mod Filippinerne.

Den 3. Flåde udførte i september en række luftangreb på flyvepladser på

Filippinerne, og da man ikke mødte større modstand fra japanske fly, foreslog Halsey, at man undlod at angribe Mindanao, hvor man skulle have sikret sig flyvepladser til støtte for de senere fremstød, og i stedet straks angreb Leyte. Det blev vedtaget, og angrebet på Leyte blev fremskyndet til den 20. oktober (7).

Den japanske plan.

Somnævntvarden japanskeflådeledelse forberedt på et amerikansk angreb på Filippinerne, men usikker på, hvor det ville blive sat ind. Man tøvede derfor med at iværksætte *Sho-go* 1 selvom det kunne betyde, at man ikke kunne nå at angribe de amerikanske styrker under selve landgangsoperationen. Da man den 17. oktober om morgenen observerede, at amerikanerne begyndte den minestrygning, der skulle forberede landingerne, blev man klar over, at Leyte var målet, og admiral Toyoda beordrede den 18. *Sho-go* 1 iværksat (8).

Den japanske plan var som mange andre japanske operationsplaner meget kompliceret. De deltagende styrker var forskellige dele af *Combined Fleet*. Først var der den ”Mobile styrke” (i amerikanske fremstillinger af operationerne og her benævnt ”den nordlige styrke”) under viceadmiral Ozawa. Den bestod af det svære hangarskib ZUIKAKU, de lette hangarskibe CHUYODA, CHITOSE og ZUIHO og de ombyggede passagerskibe HIYO og

JUNYO, der var blevet forsynet med flyvedæk, samt et antal krydsere og destroyere. Denne styrke, der var placeret i flådehavne i det japanske hjemland, skulle efter planen fungere som madding og lokke admiral Halsey's 3. Flåde væk fra Leyte Gulf, der således ville blive åbnet for de to japanske styrker, der skulle angribe transportskibe og de landsatte styrker. Når japanerne var villige til at ofre hangarskibene, var grunden, at man ikke havde uddannede flybesætninger til dem. Tabene i forbindelse med slaget i det Filippinske Hav havde været så store, at man først i slutningen af november ville have uddannet flybesætninger til de tilbageværende hangarskibe, og sådanne besætninger var reserveret til de nyeste hangarskibe (9). Ozawa's hangarskibe rådede i alt kun over ca. 100 operative fly, og de fleste flybesætninger var uden rutine.

Den anden japanske styrke var "1. Kampstyrke" under kommando af viceadmiral Kurita. Den var baseret på Lingga Roads ved Singapore af hensyn til forsyningen med brændstof. Den blev efter planen delt i to, "Styrke A" under Kurita selv (i amerikanske fremstillinger og her benævnt "den centrale styrke") og "Styrke B" under viceadmiral Nishimura (i amerikanske fremstillinger og her benævnt "den sydlige styrke"). De to styrker skulle først bunkre i Brunei, hvorefter den af Kurita ledede centrale styrke skulle

trænge ind i Leyte Gulf igennem San Bernadino Strædet (10), medens Nishimura skulle trænge frem til Golfen igennem Surigao Strædet (11). Den centrale styrke, der var den stærkeste, bestod af de to "superslagskibe" MUSASHI og YAMATO, de ældre slagskibe NAGATO, KONGO og HARUNA, ni krydsere og et antal destroyere, medens Nishimuras styrke bestod af de ældre slagskibe FUSO og YAMASHIRA, den svære krydser MOGAMI og fire destroyere. Ifølge planen skulle Nishimura støttes af den "2. Kampstyrke" under viceadmiral Shima. Den bestod af tre krydsere og syv destroyere, men kom ikke til at spille nogen større rolle under slaget (12). Efter planen skulle knibtangsbevægelsen føre til, at de to japanske styrker mødtes i Leyte Gulf tidligt om morgenen den 25. oktober. Den japanske plan forudsatte som nævnt, at den 3. Flådes hangarskibe var lokket væk fra Leyte Gulf for at angribe den nordlige japanske styrke under Ozawa, hvorfor nødvendig flystøtte skulle ydes af landbaserede fly fra de øvrige Filippinske øer, Formosa og Ryukyu øerne. Disse flystyrker under kontreadmiral R.E. Davison. TF 38 bestod af i alt ni svære og otte lette hangarskibe, seks moderne slagskibe, fire tunge og ti lette krydsere samt 58 destroyere. Viceadmiral Mitscher havde sit flag i det svære hangarskib USS LEXINGTON i Sherman's gruppe, medens Halsey havde sit i slagskibet USS NEW JERSEY i Bogan's gruppe

(16). McCain's gruppe, der bestod af to svære og tre lette hangarskibe samt tre tunge krydsere og 14 destroyere, deltog dog ikke i slaget i Leyte Gulf, idet den var sendt til basen på øen Ulithi for at hvile og få nye forsyninger (17).

I den af admiral Nimitz udarbejdede operationsplan for styrkerne fra hans kommando for det centrale Stillehav blev disse beordret til at

”cover and support forces of the Southwest Pacific in order to assist in the seizure and occupation of objectives in the Central Philippines”.

Den 3. Flåde blev den beordret til at

”destroy enemy naval and air forces in or threatening the Phipippine Area”

I det separate direktiv til den 3. Flåde var følgende bemærkning tilføjet:

”In case opportunity for destruction of major portion of the enemy fleet offer or can be created, such destruction becomes the primary task”

Meningen med denne bestemmelse var ikke at annullere ordren om at dække invasionsstyrkerne (18), men sådan blev den opfattet af Halsey, da muligheden for at ødelægge Ozawa's hangarskibe opstod (19), en misforståelse der kunne have ført til katastrofale følger for fartøjerne i Leyte Gulf og de landsatte styrker.

Slaget begynder.

Kurita's centrale styrke forlod Brunei den 22. oktober kl. 0800 med kurs mod Palawan Strædet, medens Nishimura's sydlige styrke forlod Brunei samme dag kl. 1500 med kurs mod Sulu havet og Surigao Strædet.

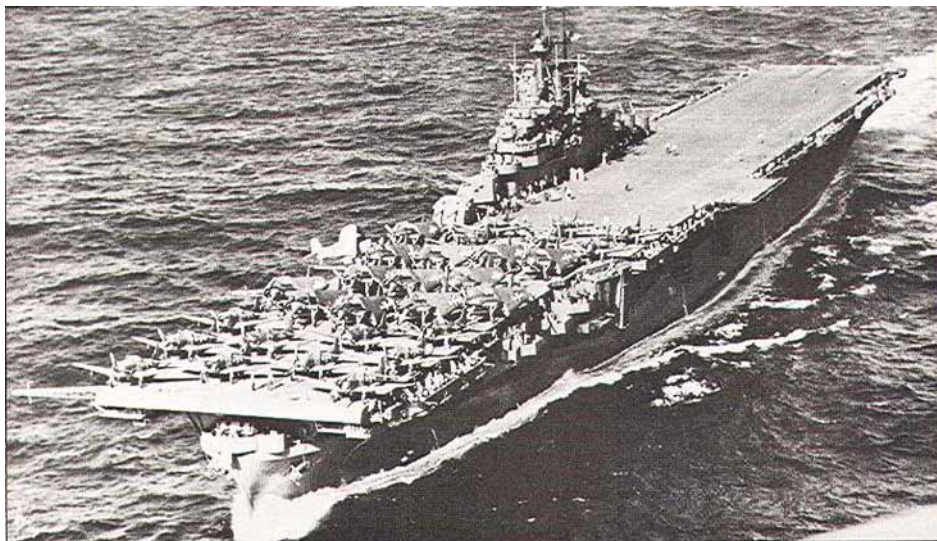
De amerikanske undervandsbåde USS DARTER og DACE, som den 23. oktober om morgenen patruljerede i Palawan Strædet, fik kl. 0116 radarkontakt med Kurita's styrke. DARTER sendte straks en fjendemelding, hvorefter de to både manøvrerede for at komme i position til torpedoangreb. Kl. 0632 sænkede DARTER på kort afstand med seks torpedoer Kurita's flagskib, den tunge krydser ATAGO, og kort efter blev den tunge krydser TAKAO svært beskadiget af den næste salve. Den beskadigede krydser returnerede herefter til sin base. I mellemtiden havde også DACE haft heldet med sig, idet den sænkede den tunge krydser MAYA (20). Kurita hejste herefter sit flag i slagskibet YAMATO, og styrken fortsatte mod San Bernadino Strædet igennem Sibuyan Sea (21).

Slaget i Sibuyan Sea.

I løbet af den 23. oktober var admirallerne Halsey og Kinkaid klare over, at to japanske flådestyrker nærmede sig Leyte Gulf igennem San Bernadino og Surigao Stræderne. Kun Ozawas nordlige styrke havde man endnu ikke observeret. Natten mellem den 23. og 24. oktober trak Halsey sine tre TGs

nærmere til kysten med henblik på at kunne starte rekognosceringspatruljer straks om morgenen for at lede efter fjenden. Nordligst ud for Luzon's kyst var Sherman's gruppe placeret, og ud for San Bernadino Strædet var Bogan's gruppe anbragt, medens Davison's gruppe var sydligst nær Leyte Gulf. Kl. 0812 blev YAMATO observeret af et fly fra hangarskibet USS INTREPID. Halsey modtog fjendemeldingen ti minutter senere, og allerede kl. 0827 beordrede han grupperne til at koncentrere ud for San Bernadino Strædet, en koncentration, der var gennemført ved middagstid den 24. oktober med Sherman nordligst og Davison sydligst.

Inden koncentrationen var gennemført, blev Sherman's gruppe angrebet i flere bølger af fly fra admiral Fukudome's styrker på Luzon. Angrebene blev afslået af amerikanske jagerfly med store tab for de japanske fly, men det lykkedes et af de japanske bombefly at træffe det lette hangarskib USS PRINCETON. Bomben gik igennem 3 dæk og eksploderede i skibets bageri, hvorfra ilden bredte sig til hangardækket og de der placerede fly, der var lastet med torpedoer, som eksploderede. Under forsøg på at redde skibet blev krydseren USS BIRMINGHAM, der var gået på siden af PRINCETON for at tage den resterende besætning om bord, stærkt beskadiget

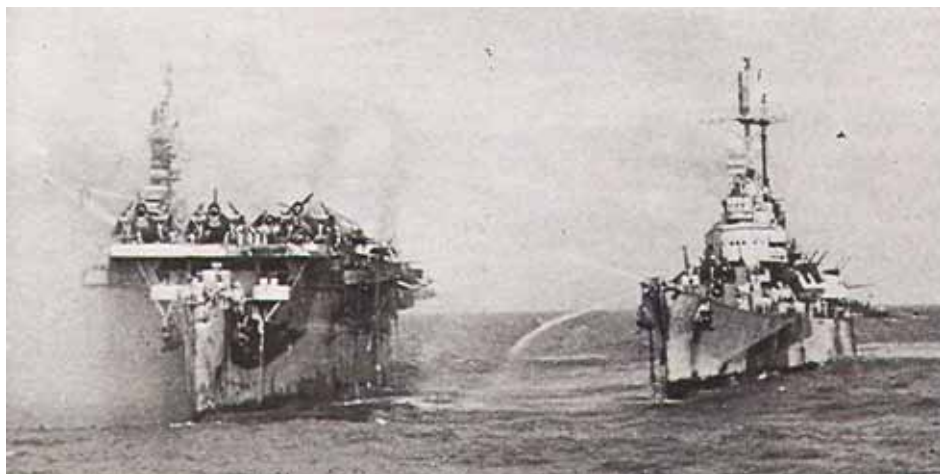
USS INTREPID var et flådehangarskib af ESSEX klassen. Klassen, der var konstrueret under krigen, uhæmmet af traktatbegrænsninger, må betegnes som vellykket. Ingen af de 24 enheder der blev bygget gik tabt.

af en eksplosion i PRINCETON, der herefter blev sænket af en destroyer (22).

Kl. 0820 fik admiral Bogan melding om, at Kurita's styrke nu befandt sig i Tablas Strædet, og de første amerikanske angrebsfly blev sendt i luften kl. 0910 fra hangarskibene USS INTREPID og CABOT. De angreb japanerne kl. 1026. I løbet af dagen blev japanerne angrebet adskillige gange af fly fra de amerikanske hangarskibe. Under debriefingen af de amerikanske piloter, meldte de om store japanske skibstab. Det eneste japanske skib, der var blevet sænket under angrebene, var imidlertid det helt nye superslagskib MUSASHI, der sank efter at have modtaget 19 torpedotræffere og 17 bombetræffere. Den tunge krydser MYOKO havde fået sine skrueaksler beskadiget ved en

torpedotræffer og måtte returnere til Brunei, medens slagskibene YAMATO, NAGATO og HARUNA havde fået mindre skader, der hverken formindskede deres fart eller kampevne. Det var således en svækket, men stadig stærk flådestyrke, der bestod af fire slagskibe, herunder superslagskibet YAMATO, seks tunge krydsere, to lette krydsere og ti destroyere, som kunne fortsætte mod San Bernadino Strædet (23). Under de amerikanske luftangreb var Kurita's styrke uden nogen som helst flystøtte. Som allerede nævnt forudsatte den japanske plan, at denne støtte skulle ydes af de landbaserede flystyrker under admiral Fukodome. Hans opfattelse var imidlertid, at den bedste støtte, der kunne gives Kurita, var angreb på TF 38, og Kurita's anmodninger om luftstøtte blev ikke imødekommet (24).

Kl. 1400 observerede amerikanske

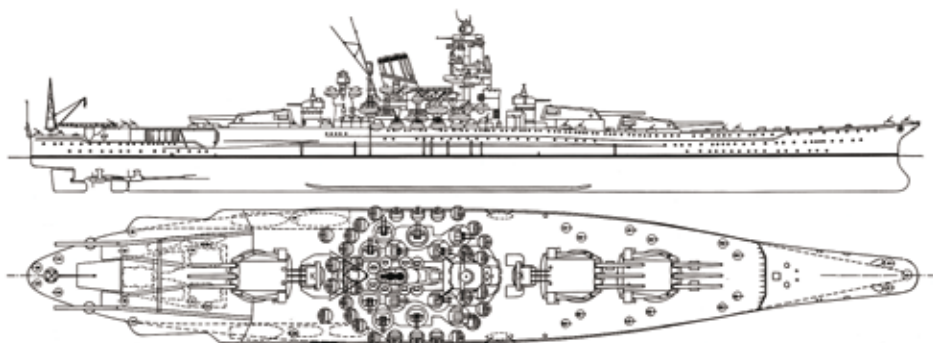
Den lette krydser USS BIRMINGHAM nærmer sig det lette hangarskib PRINCETON for at assistere med ildslukning og evakuering af sårede.

Her er BIRMINGHAM er kommet op på siden af PRINCETON. Kort efter indtraf der en eksplosion i hangarskibet, hvilket forårsagede mange dræbte på begge skibe. Efter at mandskabet var evakueret blev hangarskibet sænket af en destroyer.

rekognoseringsfly, at Kurita's styrke havde ændret kurs mod vest. Kl. 1600 sendte Kurita et signal til chefen for *Combined Fleet*, admiral Toyoda, hvor han meddelte, at man havde været udsat for voldsomme luftangreb, og at en midlertidig tilbagetrækning var tilrådelig. Meningen var, at han ville give Fukudomes flystyrker mere tid til at angribe de amerikanske hangarskibe, inden han på ny satte kursen mod San Bernardino Strædet. Han modtog imidlertid et kort signal fra Toyoda om at gennemføre angrebet på Leyte Gulf

efter planen, og kursen blev på ny sat mod San Bernardino Strædet (25). De amerikanske luftangreb havde imidlertid bevirket, at tidstabellen for den japanske plan var slået i stykker. Kurita var seks timer bagefter, og kunne ikke som planlagt mødes med Nishimura i Leyte Gulf ved dagry. Han underrettede Nishimura herom, og fastsatte i stedet et rendezvous kl. 0900 ti sømil nordøst for øen Suluan uden for Leyte Gulf (26). Kurita's sidste kursændring blev også observeret af rekognoseringsfly fra TF 38 og meldt

Det eneste japanske skib der blev sænket under slaget i Sibuyan Sea var superslagskibet Musashi. Skibets størrelse på 73.000 tons, 1200 vandtætte rum, og 22.500 tons panser kunne ikke modstå de massive angreb fra de amerikanske hangarskibs basserede fly. Efter at være ramt af 19 torpedoer og 17 bomber sank skibet.

til admiral Halsey (27).

Halsey bider på.

Halsey var på baggrund af observationerne af såvel den centrale som den sydlige japanske styrke klar over, at der ikke indgik hangarskibe i disse styrker. Han var imidlertid sikker på, at en sådan styrke også måtte være i søen, ikke mindst fordi han antog, at de fly, der sænkede PRINCETON, kom fra en japansk hangarskibsgruppe. Uanset intens luftrekonoscering fra morgenstunden den 24. oktober lykkedes det først sidst på dagen at finde dele af Ozawa's styrke. Den var afgangset fra de indre japanske farvande den 20. oktober og nåede ligeledes uset frem til en position 210 sømil nord for Sherman's gruppe. Ozawa's fly havde observeret de amerikanske styrker allerede kl. 0820 og igen kl. 1145, hvor

76 fly blev sendt i luften for at angribe Sherman's gruppe. Angrebet var uden effekt, og de fly, der ikke blev skudt ned, fortsatte til Luzon (28). I mellemtiden gjorde Ozawa sig stor umage for at blive observeret af de amerikanske fly. Det lykkedes kl. 1540 og 1640 (29).

Halsey havde allerede i eftermiddagens løb forberedt en kommende kamp mod de japanske hangarskibe. I de tidligere slag, der var endt med japanske nederlag, var det lykkedes japanerne at slippe bort med de fleste skibe. I det kommende slag ville han være sikker på, at det ikke gentog sig. Han besluttede derfor, at trække de seks moderne slagskibe og nogle krydsere ud af TF 38 for at danne TF 34 under kommando af viceadmiral W.A. Lee. Om den operative opgave

for denne enhed hed det i et signal til Nimitz, at den ”**will engage decisively at long ranges**”, og det fastsloges, at hangarskibsgrupperne skulle holde sig fri af artillerikampen (30). Selvom, der kun var tale om en plan for den kommende operation, opfattede både Nimitz og Kinkaid, der, selvom han ikke var adressat, havde opfanget det, signalet som ensbetydende med en operationsordre, der reserverede slagskibsstyrken til forsvar af San Bernardino Strædets munding mod Kurita’s styrke (31).

Halsey, der på grundlag af debriefingen af piloterne, der havde deltaget i angrebene på Kurita’s styrke i Sibuyan Sea, var overbevist om, at japanerne havde lidt meget store tab, og derfor ikke ville kunne volde Kinkaid problemer i forsvaret af landgangsoperationerne, besluttede nu at angribe Ozawa’s nordlige styrke. Han begrundede i et signal til Nimitz den 25. oktober om aftenen sin beslutning således:

”Searches by my carrier planes revealed the presence of the Northern carrier force on the afternoon of 24 October, which completed the picture of all enemy naval forces. As it seemed childish to me to guard statically San Bernardino Strait, I concentrated TF 38 during the night and steamed north to attack the Northern Force at dawn. I believed

that the Center Force had been so heavily damaged in the Sibuyan Sea that it could no longer be considered a serious menace to Seventh Fleet” (32)

Nimitz og Kinkaid blev underrettet om beslutningen i et signal, men begge troede på baggrund af det tidligere signal om forering af TF 34, at slagskibene blev efterladt for at bevogte San Bernardino Strædet. Denne Task Force blev imidlertid først dannet i løbet af natten mellem 24. og 25. oktober (33). Kl. 2022 beordrede han, selvom San Bernardino Strædet herved efterlodes ubevogtet, TF 38 til at sætte kursen mod nord med 25 knobs fart for at angribe Ozawa. Halsey havde som planlagt i *Sho-go* 1 taget maddingen. Kl. 0035 kom Kurita’s styrke ud af San Bernardino Strædet uden at møde modstand, og kunne straks sætte kursen mod det aftalte rendezvous med Nishimura (34).

Slaget i Surigao Strædet.

Den 24. oktober kl. 1215 beordrede viceadmiral Kinkaid alle styrker under hans kommando til at forberede sig på en natlig kamp, idet han forudså, at den observerede japanske sydlige styrke i nattens løb ville søge at trænge gennem Surigao Strædet og ind i Leyte Gulf. Kl. 1443 beordrede han chefen for artilleristøttegruppen, kontre-admiral Oldendorf til at iværksætte natpatruljer og forberede mødet med fjenden. Der var på dette tidspunkt kun 28 Liberty

skibe i Gulfen, men også krydseren NASHVILLE, hvor general MacArthur havde sit hovedkvarter (35).

Oldendorfs stab havde allerede udarbejdet planer for forsvaret, og de blev nu ajourført med henblik på den kommende kamp. Der blev placeret patruljelinier i den nordlige munding af Surigao Strædet mellem Leyte og øen Hibuson. I midten placeredes slagskibene og på fløjene anbragtes krydsere og destroyere. Slagskibe og krydsere var hermed anbragt i en ønskeposition, hvor man ville få mulighed for langskibs beskydning af de japanske styrker, når de trængte frem gennem strædet. Oldendorf rådede over i alt 45 motortorpedobåde. Da man ikke havde rådighed over fly, der var i stand til at foretage natlige observationer, blev torpedobådene benyttet til at observere den japanske styrkes bevægelser og rapportere disse til Kinkaid og Oldendorf. Under den japanske styrkes opmarch ville den blive angrebet med torpedoer først af motortorpedobådene og senere af destroyere (36).

Nishimura, der havde modtaget meddelelse fra Kurita om dennes forsinkelse, fortsatte uanfægtet gennem Surigao Strædet med henblik på trænge ind i Leyte Gulf ved dag gry. Kl. 2250 blev gruppen første gang observeret af amerikanske motortorpedobåde, der straks angreb, men uden resultat. Disse angreb fortsatte indtil kl. 0213,

ligeledes uden resultat, men nu tog de amerikanske destroyere over.

Først angreb de syv destroyere fra flotille no. 54 under commando af Captain Cowan. Flotillen blev delt i to divisioner, der angreb fra hver sin side. Den ene division angreb kl. 0258 og affyrede i alt 27 torpedoer, medens den anden division udførte sit angreb kl. 0309. Resultatet var træffere på slagskibet YAMASHIRO, der dog ikke standsede det, samt på tre japanske destroyere, hvoraf to sank og en tredje blev stærkt beskadiget. Kort efter angreb destroyere fra flotille no. 24, der ligeledes angreb i to divisioner. Dette angreb gav en yderligere træffer på YAMASHIRO og to sænkede destroyere. Det sidste destroyerangreb blev sat ind af flotille 56 kl. 0357, men uden resultat (37). Nu tog artilleristerne over.

Kl. 0353 begyndte de gamle slagskibe beskydningen af den japanske styrke, der også blev beskudt af de amerikanske krydsere. Resultatet var ødelæggende for japanerne, både YAMASHIRO og FUSO sank, krydseren MOGAMI blev stærkt beskadiget, og de eneste destroyere, der undslap var SHIGURE og den beskadigede ASAGUMO. Disse tre fartøjer trak sig nu tilbage og sluttede sig til admiral Shima's styrke, der også var på vej gennem Strædet.

Denne styrke, der ikke var under commando af Nishimura, skulle efter planen støtte dennes angreb. Den var

i Surigao Strædet ca. 50 sømil efter Nishimura's styrke, og blev som denne angrebet af motortorpedobåde. Under disse angreb blev den lette krydser ABUKUMA beskadiget af en torpedo. Da Shima blev klar over Nishimura's skæbne, besluttede han at trække sig tilbage, idet en fortsat indsats syntes formålsløs (38).

Under den efterfølgende forfølgelse, hvori også deltog fly fra eskortehangarskibene, blev MOGAMI og den beskadigede destroyer ASAGUMO sænket.

Slaget i Surigao Strædet er også bemærkelsesværdigt, fordi det var sidste gang, at en egentlig slaglinie blev benyttet under et søslag. Første gang var i 1655, hvor den engelske admiral James, Duke of York benyttede den mod den hollandske admiral Opdam i slaget ved Lowestoft. En næsten 300-årig æra var slut.

Slaget ved Samar.

Vi forlod Kurita's centrale styrke, da den 25. oktober kl. 0035 dukkede frem fra San Bernardino Strædet og satte kursen imod det beordrede rendezvous med Nishimura's sydlige styrke. Kurita, der ikke vidste, at Ozawa havde haft held til at lokke Halsey til at forfølge den nordlige styrke med hele TF 38, var forbløffet over ikke straks at møde modstand ved udsejlingen fra Strædet. Kl. 0644 observerede japanerne imidlertid hangarskibe mod

sydøst. Kurita var overbevist om, at det var de hangarskibe fra TF 38, han ventede at møde, en misforståelse der medførte, at han fortsat overvurderede de amerikanske styrker, han stod over for. Han havde beordret overgang til den sædvanlige japanske cirkulære formation til beskyttelse mod luftangreb, men manøvren var endnu ikke gennemført. I stedet for at formere den slaglinie, hvis overlegne artilleriild utvivlsomt kunne have tilintetgjort de amerikanske hangarskibe, beordrede han af uforklarlige grunde "generelt angreb", hvor hvert skib opererede uafhængigt og uden nogen form koordination. Denne ordre skulle vise sig at blive katastrofal for japanerne (39). Japanerne åbnede ild kl. 0658.

De hangarskibe, japanerne havde observeret, var eskortehangarskibe fra "Taffy 3", der var den nordligste af de 3 "Taffy"-grupper, der udgjorde TG 77.4. Gruppen var under kommando af kontreadmiral Clifton Sprague i USS FANSHAW BAY og bestod af seks eskortehangarskibe, tre destroyere og tre eskortedestroyere (40). Om bord i de amerikanske skibe var forbløffelsen over at blive beskudt med svært artilleri betydelig, idet man var gået ud fra, at San Bernardino Strædet blev bevogtet af den TF 34, som man troede, at Halsey havde formeret til dette formål. Kontreadmiral Sprague reagerede hurtigt, idet han straks ændrede kurs til øst og satte farten op til fuld kraft, 17,5

knob. Herved øgede han afstanden til Kurita's styrke, ligesom han blev i stand til at starte de fly, der ikke allerede var i luften på daglige rutineoperationer. Kl. 0701 sendte han i klart sprog og med højeste prioritet sin fjendemelding, idet han samtidigt opfordrede alle, der kunne, til at sende assistance (41).

I de næste timer udspandt der sig en besynderlig kamp, hvor de artillerimæssigt svage eskortehangarskibe søgte at undgå at blive tilintetgjort af den artillerimæssigt stærkt overlegne japanske styrke. Admiral Sprague manøvrerede for at søge ly bag røgslør, der blev udlagt af hans destroyere, ligesom han i en periode søgte ly i regnbyger. I den tidligste fase af slaget sendte han sine disponible fly i luften for at angribe japanerne, og samtidigt

iværksatte han torpedoangreb med både destroyere og eskortedestroyere. Disse angreb medførte kun beskadigelse af den japanske krydser KUMANO og kostede amerikanerne to destroyere og en eskortedestroyer. Til gengæld skabte de stor forvirring hos japanerne, der måtte manøvrere voldsomt for at undgå de mange torpedoer. Det betød f.eks., at superslagskibet YAMATO reelt trak sig ud af slaget (42). Det lykkedes dog de japanske krydsere at sænke eskortehangarskibet USS GAMBIER BAY, medens USS KALININ BAY blev stærkt beskadiget af ild fra slagskibene.

Admiral Sprague's nødråb i klart sprog medførte, at de ti hangarskibe i de to øvrige grupper fik ordre til at sende alle disponible fly i luften, li-

En japansk krydser har skudt sig ind på eskortehangarskibet GAMBIER BAY, der sank kort tid efter at billedet blev taget.

gesom Kinkaid's stab trak så mange fly som muligt ud af andre operationer for at yde støtte til "Taffy 3". Det resulterede i, at Kurita nu blev angrebet i flere bølger af ca. 400 fly. Nogle var bevæbnet med torpedoer, andre med bomber, og de, der ikke havde nogen af delene, fordi de allerede var anvendt, udførte simulerede angreb på de japanske skibe. I stedet for at lande på hangarskibene efter endt angreb, landede flyene på erobrede baser på Leyte, hvor de blev tanket op og fik ny ammunition, inden de startede på ny. De mange flyangreb medførte tab af 2 japanske krydsere, CHOKAY og CHIKUMA (43).

Sprague søgte at føre sin styrke mod admiral Oldendorfs slaglinie, der af Kinkaid blev beordret til at dække Leyte Gulf. Kinkaid, der i tillid til, at TF 34 bevogtede San Bernardino Strædet, ikke havde foretaget flyre-kognosceringer mod nord, anmodede nu i stærke vendinger Halsey om hjælp fra den 3. Flåde. En hjælp, der blev sendt modstræbende, men for sent, da også admiral Nimitz stillede spørgsmål om den manglende dækning af San Bernardino Strædet. Hjælpen i form af de seks moderne slagskibe og Bogan's TG 38.2 nåede først frem, da slaget var forbi (44).

Kl. 0911 skete miraklet, Kurita afbrød kampen og trak sig tilbage. Hans oprindelige tanke var at reorganisere styrken for derefter at trænge ind i

Leyte Gulf for at beskyde skibe og landsatte tropper. Han var imidlertid blevet klar over, at Nishimura's styrke var tilintetgjort, og at Shima havde trukket sig tilbage. Da han endvidere havde opfanget amerikanske signaler, der tydede på, at stærke amerikanske styrker var i nærheden, besluttede han kl. 1236, påvirket af de stadige flyangreb fra eskortehangarskibenes fly, at trække sig tilbage samme vej, som han var kommet (45). Under tilbagetrækningen blev japanerne angrebet i San Bernardino Strædet af fly fra TG 38.1, der havde fået ordre til at afbryde bunkringen og snarest afgå for at støtte Kinkaid's styrker. Angrebene medførte skader på et af de retirerende skibe (46).

Eskortehangarskibenes trængsler var dog ikke forbi, da Kurita trak sig tilbage, idet de nød den tvivlsomme ære at blive genstand for det første organiserede *Kamikaze-angreb*. USS ST.LO blev sænket og USS KALININ BAY blev beskadiget (47).

Slaget ved Samar var endnu et eksempel på, at stærke flådestyrker, der ikke har flystøtte, er magtesløse over for selv svage styrker, der råder over sådan støtte.

Slaget ud for Cape Engaño.

Som nævnt besluttede Halsey sig om aftenen den 24. oktober til søge mod nord med hele TF 38 for at tilintet-

**Orlogsmuseets Venner / Marinehistorisk Selskab
indbyder til
TUR TIL OSCARSBORG / OSLO**

**Mandag den 27 september - Onsdag den 29 september
2004**

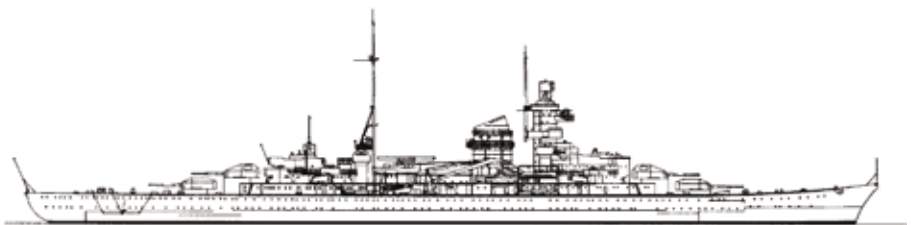

Kære venner

Bestyrelsen har hermed fornøjelsen af at indbyde jer til den årlige udflugt, der i år går til Oslo og Dröbak/Fortet Oscarsborg.

Turen foregår med Oslobåden ”Pearl of Scandinavia” der er DFDS Seaways nyeste og største rutebåd. Kort fortalt sejler vi med ”Pearl” fra København til Oslo. I Oslo venter en bus der bringer os til byen Dröbak ca en times kørsel mod syd. Fra Dröbak sejler vi (ca. 5 minutter) til øen Søndre Kaaholmen hvor fortet Oscarsborg ligger. Det var Oscarsborg der den 9. april 1940 sænkede den tyske krydser Blücher. På fortet bliver vi vist rundt og hører om fortet og dets kamp mod tysken. Efter besøget på fortet returnerer vi til Oslo og båden. der vil sandsynligvis være mulighed for en kort sightseeing tur i Oslo på egen hånd (pas på ikke at blive agterudsejlet).

På vej mod Oslo vil der inden aftenskaftningen blive afholdt et foredrag om ”Kampene i Oslofjord 9. april 1940, så vi har historien present når vi bevæger os igennem de farvande hvor kampene fandt sted. På vej tilbage mod København vil der blive afholdt et foredrag om operation ”Weserübung Nord”, som var resten af det tyske angreb på Norge i april 1940.

Turen inkluderer: Sejlads København/Oslo/København
Underbringelse i indvendige dobbelt lukafer
Hvis du skulle ønske enkelt lukafer der en mulighed for det (hvis der er plads ombord), mod en mer betaling på 500 kr.

3 retters selskabsmenu med vine ad libitum samt kaffe og avec (på vejen mod Oslo)
Dinner buffet med en øl/vand eller et glas vin (på vej mod København)
Kaffe, te, mødevand under de to foredrag
To gange morgenskafning
Let frokost i Dröbak
Transport fra Oslo til Oscarsborg
Rundvisning på Oscarsborg

Pris: Ovenstående kan tilbydes til en pris af **1.950 kr./person** ved tilmelding senest den 1 juli 2004. Vi har forhåndsreserveret 40 pladser. Beløb indsættes på foreningens konto: Reg. nr. 3103, konto nr. 4150210860.

Hvis du vil med så udfyld venligst tilmeldingskuponen på næste side, og send den til Niels Probst. De der allerede har tilmeldt sig via mail/brev eller telefon skal ikke foretage sig yderligere. Hvis du ikke senest den 3 juli har modtaget en skriftlig bekræftelse, så kontakt venligst Niels Probst.

Klip.....

Ja tak, jeg vil gerne tilmelde nedenstående til turen til Oslo den 27-29 september 2004.

.....

.....

Adresse:

Postnr.: By:.....

Tlf:.....

E-mail:.....

Ved afbestilling 40-14 dage før afrejse betales 50 % af prisen.

Ved afbestilling 14-2 dage før afrejse betales 75 % af prisen.

Ved afbestilling 2-0 dage før afrejse betales 100 % af prisen.

Niels Probst
Vallerød Banevej 16
2960 Rungsted Kyst

gøre Ozawa's hangarskibe, selvom han derved blottede San Bernardino Strædet, fordi han antog, at Kurita's styrke var så svækket, at den ikke udgjorde nogen trussel mod Kinkaid's styrker. Det kan ikke undre, at hangarskibsadmiralen Halsey ønskede at tilintetgøre de japanske hangarskibe, men det kan undre, at han ikke udnyttede sin enorme overlegenhed til fortsat at dække udsejlingen fra San Bernardino Strædet med slagskibene og en af de 3 TGs. Halsey rådede over 64 skibe med i alt 787 fly mod Ozawa's 17 skibe og 29 fly (48). Omkring midnat havde Halsey samlet alle tre hangarskibgrupper, og Kl. 0220 fik natrekognoseringsfly fra USS INDEPENDENCE kontakt med Ozawa's styrke. Nu formerede Halsey den tidligere omtalte TF 34, der skulle gøre det af med de beskadigede japanske skibe, når hangarskibene havde ud ført deres arbejde.

Kl. 0430 beordrede admiral Mitscher, til hvem Halsey havde overdraget den taktiske ledelse, alle hangarskibe til at forberede sig på at sende angrebsfly i luften ved daggry, og kl. 0800 nåede den første angrebsbølge Ozawa's skibe. Ozawa kunne kun forsvare sig med en velrettet antiluftskytsild, idet amerikanske jagerfly skød hans kamppatrulje af jagerfly ned med det samme. Den første angrebsbølge sænkede det lette hangarskib CHITOSE og en destroyer, medens det store hangarskib ZUIKAKU blev beskadiget. I

formiddagens følgende fire angreb blev de to tilbageblevne lette hangarskibe, CHIYODA og ZUIHU sænket, og den samme skæbne overgik det allerede beskadigede ZUIKAKU (49). Den resterende japanske styrke trak sig herefter tilbage uden yderligere tab.

Kort efter kl. 0800 havde Halsey modtaget de førnævnte klart sprogs signaler fra Kinkaid med anmodning om øjeblikkelig støtte mod Kurita's styrke. I første omgang ville han ikke give afkald på slagskibene i TF 34, og nøjedes derfor med at beordre Mc Cain's gruppe til at afbryde bunkringen og gå til assistance. Kl. 1000 modtog han imidlertid fra admiral Nimitz et signal med følgende tekst:

"From Cincpac Action Com Third Fleet Info Cominch CTF 77 X Where is RPT where is Task Force Thirty-four RB The World Wonders" (50)

Som følge heraf beordrede han kl. 1055 TF 34 under admiral Lee til sammen med Bogan's TG 38.2 at gå til assistance for den 7. Flåde, og overlod den endelige tilintetgørelse af Ozawa's hangarskibe til Mitscher med de to resterende TGs. Hjælpen nåede dog først frem den 26. om morgenen, hvor Kurita's styrke for længst var uden for rækkevidde (51).

Afslutning

Da resterne af Ozawa's styrke trak sig tilbage, var det også afslutningen på slaget i Leyte Gulf. Der var tale

om en overvældende amerikansk sejr (52), selvom den japanske plan var tæt på at lykkes. Planen om at lokke TF 38 nord på, således at San Bernardino Strædet blev efterladt ubevogtet, lykkedes fuldt ud, og en lidt større beslutsomhed fra Kurita's side ville utvivlsomt have betydet ødelæggelse af eskortehangarskibene i TG 77.4 og et ødelæggende bombardement af skibe og landsatte styrker i Leyte Gulf. Hvis den japanske plan var lykkedes, havde Japan naturligvis ikke af den grund vundet krigen, men det kunne have forlænget den japanske modstand og dermed have kostet mange allierede soldater og sømænd livet. Betydningen for Japan fremgår tydeligt af den japanske marineminister, admiral Yonai's kommentar efter krigen, hvor han sagde:

"Our defeat at Leyte was tantamount to the loss of the Philippines. When you took the Philippines, that was the end of our resources." (53).

Noter.

S. Morison: History of the United States Naval Operations in World War II, Vol XII, Boston 1958 (Morison I), samme: The Two-Ocean War, Boston 1963 (Morison 2), Edwin P. Hoyt: The Battle of Leyte Gulf, samme: The Men of Gambier Bay, Liddell Hart: History of the Second World War, Pan Books, London 1973 (Liddell Hart), William Manchester: American Caesar, Douglas MacArthur 1880 - 1964, E.B. Potter: Nimitz, Naval Institute Press,

Annapolis 1979 (Potter), Stephen Howarth: To Shining Sea, a History of the United States Navy 1775 - 1991 New York 1991 (Howarth), Paul S. Dull: A Battle History of the Imperial Japanese Navy 1941 - 1945, United States Naval Institute, 1978 (Dull), Stephen Howarth (Ed): Men of War, Kiyoshi Ikeda om admiral Ozawa, London 1992 (Ikeda), samme: James M. Merrill om admiral Halsey (Merrill), S.W. Roskill: The War at Sea, Vol. IV, London 1961 (Roskill), Friedrich Ruge: Der Seekrieg 1939 - 1945, William Koenig: Epic Sea Battles, Octopus Books, London 1975 (Koenig), Oliver Warner: Great Sea Battles.

1. Ligger vest for øen Palawan, der ligger nord for Borneo og vest for Mindanao.
2. Bugt mellem øerne Leyte og Samar syd for øen Luzon.
3. Morison I pag. 159, især note 1
4. Ibidem pag. 90.
5. F.eks. Roskill pag. 207, Morison I pag. 5 og 66 f, Koenig pag. 235.
6. Morison I pag. 328
7. Morison 2 pag. 422 f. og Howarth pag. 456.
8. Morison I pag. 166 f.
9. Ibidem pag. 161 ff., Roskill pag. 211, Ikeda pag. 289 og Dull pag. 315.
10. Mellem sydspidsen af Luzon og nordspidsen af Samar.
11. Mellem Sydspidsen af Leyte og Nordspidsen af Mindanao.
12. Morison I pag. 161 ff. 13. Ibidem pag. 165 og 187, Dull pag. 315.
14. Morison I pag. 91 ff. og 165, Liddell Hart pag. 651 f.
15. Morison I pag. 125 og 242 ff.
16. Ibidem pag. 90.
17. Ibidem pag. 150 pag. 331 og 335 ff.
18. Merrill pag 239.

19. Morison I pag. 169 ff.
20. Ibidem pag. 174 ff.
21. Ibidem pag. 177 ff.
22. Ibidem pag. 183 ff.
23. Ibidem pag. 187 og Dull pag. 315.
24. Morison I pag. 187.
25. Ibidem pag. 189.
26. Ibidem pag. 195 ff, Morison 2 pag. 454, hvor det om Halseys beslutning hedder: "But he simply did not care".
27. Morison I pag. 192, Dull pag. 327.
28. Morison I pag. 192.
29. Ibidem pag. 290.
30. Ibidem pag. 193 om Kinkaid's operationsplaner og pag. 291 f.
31. Ibidem pag. 193 især note 30, hvor det i Halsey's rapport om slaget hedder om de japanske tab: "At least four and probably five battleships torpedoed and bombed, one probably sunk; a minimum of three heavy cruisers torpedoed and others bombed, one light cruiser sunk; one destroyer probably sunk and four damaged... Some details of the foregoing information were not available at dusk, but flash reports indicated beyond doubt that the Center Force had been badly mauled with all of its battleships and most of its heavy cruisers tremendously reduced in fighting power and life".
32. Kl. 0240, jf. Morison I pag. 322.
33. Morison 2 pag. 454
34. Morison I pag. 198, Koenig pag. 241.
35. Morison I pag. 199 ff.
36. Ibidem pag. 211 ff. og 217 ff., Dull pag. 319 ff.
37. Morison I pag. 239 f.
38. Ibidem pag. 249 f.
39. Ibidem pag. 244 ff., Koenig pag. 246.
40. Morison I pag. 250.
41. Ibidem pag. 255 ff og 262 ff., Koenig pag. 247.
42. Morison I pag. 250 f. og 285 ff.
43. Ibidem pag. 293 f. og 329 f.
44. Ibidem pag. 296 ff., Dull pag. 326. f.
45. Morison I pag. 309 f.
46. Ibidem pag. 300 ff.
47. Ibidem pag. 194, Koenig pag. 251.
48. Morison I pag. 322 ff.
49. Den af Nimitz beordrede ordlyd af signalet var: "Where is Task Force Thirty-Four". Den signalofficer i staben, der sørgede for signalets videre ekspedition indføjede på egen hånd for at forstærke teksten "gentageIsen", hvorpå den junior officer, der kodede signalet, tilføjede den såkaldte padding foran og efter teksten. Den var beregnet på at vanskeliggøre fjendens muligheder for brud på koden. Signaloperatøren i Halseys stab undlod at fjerne den sidste del af "paddingen", ordene "The world wonders". Halsey opfattede signalet som en bevidst fornærmende bebrejdelse fra Nimitz, jf. Morison I pag. 292 note 8. Se også Potter pag 338 ff., hvor Nimitz's mening med signalet udlægges således: "What Nimitz meant was: "Where ought Task Force 34 to be - and hadn't it better get the hell there as fast as possible?"
50. Morison I pag 330.
51. Se Koenig pag. 252, hvor de amerikanske tab opgøres til et let hangarskib, to eskortehangarskibe, to destroyere og en destroyer skadet, medens de japanske var tre slagskibe, et stort og tre lette hangarskibe, seks tunge krydsere, fire lette krydsere og ni destroyere, jf. også Morison I pag. 335 ff.
52. Morison I pag 338.

Generalforsamling Orlogsmuseets Venner / Marinehistorisk selskab

Formandens beretning

Uddrag af formandens beretning om Orlogsmuseets ændrede vilkår:

Kære medlemmer.

De store ændringer for Orlogsmuseet skete nytårs aften og falder derfor uden for foreningsåret. Den årlige beretning suppleres derfor med en orientering om Orlogsmuseets ændrede vilkår, sammenlægningen med Tøjhusmuseet, den økonomiske baggrund – og hvad alt dette indebærer for vort selskabs fremtid.

Grunden til denne orientering er blandt andet, at der cirkulerer forskellige misopfattelser af situationen. I stedet for at støtte de forskellige konspirationsteorier vil jeg gerne prøve på at redegøre for museets situation, redningsplanen og det fremtidige museum. Den nye situation er absolut ikke uden problemer for Marinehistorisk Selskab/Orlogsmuseets Venner, men jeg vil gerne appellere til forståelse for gennemførelse af redningsplanen, til et samarbejde under de nye vilkår og til en positiv indgangsvinkel til de problemer, der måtte komme. Selv har jeg været selskabets repræsentant i Orlogsmuseets bestyrelse. Jeg har derfor både fulgt udviklingen og været medansvarlig.

Orlogsmuseets aktiviteter baserer sig

på en storstilet gave fra ”A.P.Møller og hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal” for ca. 20 år siden. De store fonde yder normalt kun til gaver – ikke til drift. Midlerne fra fonden blev anvendt til renovering af museumsbygningen og gårdspladsen. Museets direktør stod for driften, med ansvar over for bestyrelsen. Venneselskabet havde mulighed for – hovedsageligt takket være indsamlede fondsmidler – at støtte museets virke med blandt andet indkøb af effekter – i samarbejde med museets ledelse. Selv om Orlogsmuseet havde status af selvejende institution var økonomien baseret på tilskud til driften fra Kulturministeriet. Som årene gik, blev det sværere og sværere at få tilskud. Samtidig satte staten sine huslejekrav i vejret - via Slots & Ejendomsstyrelsen. For os virkede det som om, at statens ene hånd ikke vidste, hvad den anden hånd gjorde. Huslejen skulle baseres på en leje vurderet til markedsværdi, og den er høj i Københavns centrum.

Museet kom ind i en ond spiral, hvor man for at skaffe penge til husleje det ene år måtte afskedige en medarbejder. Næste år fik man så mindre i statstilskud, fordi der så blev produceret mindre forskningsrelateret arbejde – og så måtte man yderligere reducere i antallet af ansatte. Orlogsmuseet har været

drevet på en professionel måde. Der har ikke været problemer med driften, men som det fremgår af pressen, har der været stigende problemer på en lang række af landets museer.

Orlogsmuseets bestyrelsesformand tog tidligt konsekvensen af den negative udvikling og iværksatte en undersøgelse af museets økonomiske muligheder. Situationen blev forværret af huslejudviklingen, medens statstilskuddet stagnerede. I løbet af 2003 stod det klart, at noget måtte gøres. Kulturarvsstyrelsen og Kulturministeriet blev kontaktet af den ihærdige bestyrelsesformand. I et samarbejde mellem Kulturministeriet og Kammeradvokaten blev der arrangeret en overdragelse af museumsvirksomheden. Den overgik efter ministeriets ønske til Tøjhusmuseet under ledelse af direktør Ole Louis Frantzen, som i øvrigt på det tidspunkt var medlem af Venneselskabets bestyrelse. Den praktiske overdragelse fandt sted i de seneste måneder af 2003. Juridisk var der tale om en ”virksomhedsoverdragelse” for at sikre personellens rettigheder bedst muligt. Kammeradvokaten har vurderet indsatsen fra bestyrelse og direktion for Orlogsmuseet for rettidig, korrekt og lige efter bogen. Med afslutningen af regnskabet den 1. april 2004 har Kammeradvokaten herefter foretaget likvidation af Den selvejende

institution Orlogsmuseet og overført forpligtelserne til Kulturministeriet.

Stemningen på Orlogsmuseet har været præget af reduktioner og flytninger. Staben er reduceret til det, der lige akkurat er nødvendigt for at holde museet åbent. Øvrige medarbejdere er enten flyttet til Tøjhusmuseet eller sagt op. Tøjhusmuseet har ikke fået flere midler i forbindelse med overtagelse af driften af Orlogsmuseet. Orlogsmuseets underskud på ca. 900.000 kr. ved udgangen af 2003 vil blive søgt dækket af Kulturministeriet ved en en-gangsbevilling. På lang sigt arbejder Tøjhusmuseet – efter Kulturministeriets direktiver – på at lave et ”Forsvarets Museum”.

Jeg vil gerne lige gøre det klart for medlemmerne, at der ikke var nogen vej uden om denne redningsplan. Det var den eneste realistiske mulighed for at fortsætte Orlogsmuseets virke. Så enkelt er det – og ud fra den betragtning vil jeg gerne bede medlemmerne om at se ordningen i et positivt lys og at medvirke til, at Orlogsmuseet trives og udvikles. Vore medlemmer har muligheder for indflydelse. Jeg vil gerne opfordre til at bidrage til en positiv udvikling via læserbreve i dagspressen og især ved at holde debat i vort medlemsblad.

Venneselskabets formue er intakt efter

sammenlægningen. Vi har givet et årligt tilskud til museet på kr. 50.000. For det har vi fået udført en del af foreningsarbejdet i museet. Med den nye ordning kræver Kulturministeriet, at der er ”vandtætte skodder” mellem statens museumsvirksomhed og de private organisationer. I selskabets love står, at bestyrelsesarbejdet er ulønnet. Vi kan dog senere få brug for at nogen - bestyrelsesmedlemmer eller andre – mod betaling påtager sig at udføre en del af det arbejde, som vi tidligere har fået udført for de 50.000 kr.

Sammen med Modelbyggerlauget og Travaljelauget står Venneselskabet herefter i en ny situation. Hvor vi tidligere samarbejdede med en selvejende institution, får vi nu staten som museumsleder. En del af vort samarbejde med museet baserer sig på indsamling af fondsmidler. Det vil vi fortsat gøre, men det er jo ikke sikkert, at fondsmidlerne flyder lige så rigeligt som tidligere, når det nu kan opfattes som pengegaver direkte ned i statskassen. Formanden for Modelbyggerlauget, Poul Beck, og jeg er i indbyrdes kontakt om udviklingen. Det er vigtigt at fastslå, at Orlogsmuseet er blevet reddet, og det er blevet bevaret i den bygning, som blev sat i stand til formålet for de generøse midler fra ”A.P.Møller og hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal”.

Den siddende bestyrelse for Venneselskabet vil gerne udtrykke en varm tak til de ansatte ved Orlogsmuseet for et godt og professionelt arbejde gennem årene. Det seneste år har ikke været nemt at komme igennem. En særlig tak går til museets direktør Ole Lisberg Jensen, som har udført et utrætteligt arbejde. Ole har forskningsorlov til september, hvorefter han vil trække sig tilbage fra museet. Når den nye model af Holmen fra 1968 bliver indviet til efteråret, vil vi gerne – sammen med Modelbyggerlauget – benytte denne lejlighed til at takke Ole for en ganske enestående indsats for Orlogsmuseet. Nærmere om det i bladet, når begivenheden nærmer sig.

Endelig vil jeg gerne på selskabets vegne takke den afgående formand for Orlogsmuseets bestyrelse, kontreadmiral Søren Torp Petersen, for en fremragende indsats. Uden hans konsekvente og klare lederskab var det ikke sikkert, at museet havde overlevet nytåret. Jeg tror også, at hans ledelse har aftvunget respekt hos de involverede advokater. **Well done!**

Poul Grooss,
formand.

Meddelelser fra Orlogsmuseets venner / Marinehistorisk selskab

Referat af generalforsamlingen den 14. april 2004 kl. 19.30 i Orlogsmuseet, Overgaden oven Vandet 58.

1. Formanden bød velkommen til den årlige generalforsamling og foreslog på bestyrelsens vegne atter i år kommandørkaptajn Arne Holm som dirigent. Der var ingen andre kandidater, og Arne Holm blev valgt. Han takkede for valget og konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indvarslet, hvilket var sket i februarnummeret af Marinehistorisk Tidsskrift.

Der deltog 60 af selskabets medlemmer i generalforsamlingen.

2. Herefter aflagde formanden beretning. I løbet af 2003 var medlemsantallet steget fra 1.054 til 1.100 medlemmer. Foreningsårets arrangementer omfattede fire foredragsaftener, en generalforsamling med efterfølgende rundvisning blandt Peter Maacks udstillede modeller. Den årlige udflugt gik til Vestjylland. Repræsentantskabet holdt sit årlige møde den 4. december 2003.

På grund af de drastiske ændringer i Orlogsmuseets forhold brugte formanden en del tid på at redegøre

for museets situation. Selve ændringen trådte i kraft den 1. januar 2004 og var derfor uden for det foreningsår, som formanden skulle redegøre for. Der var ingen spørgsmål, og formandens beretning blev godkendt af forsamlingen. **Til orientering for medlemmerne bringes formandens beretning i sin helhed andet steds i bladet.**

3. Derefter forelagde kassereren, Niels Probst, regnskaberne for Venneselskabet og for Barfoeds Legat, som har samme bestyrelse som Venneselskabet. Regnskaberne blev godkendt af forsamlingen, og der var et spørgsmål til forrentningen af obligationsbeholdningen, som kassereren undersøger.

4. Dirigenten konstaterede, at der ikke blandt medlemmerne var kommet forslag til bestyrelsen. Deskal modtages senest 1. februar. Bestyrelsen havde et forslag til ændring af selskabets love, som var nødvendiggjort af museets ændrede forhold, herunder at museet ikke længere kan yde selskabet støtte fra sekretariatet, hvilket man indtil nu har betalt for. Bestyrelsens ændringsforslag til lovene blev godkendt af forsamlingen.

5. Med henvisning til selskabets økonomi foreslog kassereren uændret kontingent for det kommende år: 200 kr. for enkeltmedlemmer, 225 kr. for ægtepar og 100 kr. for juniorer og pensionister. Forslaget blev vedtaget af forsamlingen.

6. Formanden er på valg hvert andet år. Formanden blev foreslået genvalgt. Der var ikke andre forslag, og Poul Grooss blev valgt for en toårig periode.

7. Fem af bestyrelsens ti medlemmer var på valg i 2004: Formanden Poul Grooss (valgt til formand under punkt 6), næstformand Jørgen greve Ahlefeldt-Laurvig, Per Wessel-Tolvig, Ole Louis Frantzen og Ejvind Vonsild. Poul Grooss og Ejvind Vonsild blev genvalgt. De tre øvrige ønskede ikke genvalg. Bestyrelsen havde indstillet Ole Feldbæk og Ole Lisberg Jensen. De pågældende blev valgt. Bestyrelsens tredje kandidat havde desværre trukket sig, hvorefter man efterlyste eventuelle interesserede blandt forsamlingen. Tre kandidater var villige til at stille op: Flemming Moberg, Finn Wiberg-Jørgensen og Peter Ellegaard Larsen. Efter en afstemning blev Peter Ellegaard Larsen valgt. Formanden beklagede, at man i den opståede situation først måtte appellere efter frivillige og derpå foretage et valg. Formanden takkede Flemming Moberg og Finn Wiberg-Jørgensen for deres interesse og

beredvillighed og ville forelå dem, når der atter blev behov for nye kandidater til bestyrelsen.

Herefter udgøres bestyrelsen af:

Valgt

Poul Grooss, formand	2004
Niels Probst, kasserer	2003
Peter Ellegaard Larsen	2004
Ole Feldbæk	2004
Torben Ingemann-Hansen	2003
Trine Kjems	2003
Ole Lisberg Jensen	2004
Henrik Muusfeldt	2003
Ejvind Vonsild	2004
Tom Wismann	2003.

8. Valg til repræsentantskabet:

Nyvalg: Claus Tjørring, Erik Hallam og Ole Lisberg Jensen.

Følgende var på valg og blev genvalgt: Sven Gullev, Boris Thomas Hansen, Henning Hummellose, Poul Schriver og Poul H. Fagerlund.

9. Bestyrelsen foreslog genvalg af revisionsfirmaet Kresten Foged, hvilket blev godkendt.

10. Under eventuelt orienterede Tom Wisman om den kommende udflugt til Oslo med DFDS fra den 27. september til den 29. september 2004. Oplysninger om rejsen, tilmelding m. m. bringes andet steds i dette nummer af Marinehistorisk Tidsskrift.

Der blev efterlyst en liste over medlemmer af repræsentantskabet. En samlet liste blev omdelt.

Direktør Ole Lisberg Jensen og Orlogsmuseets bestyrelsesformand havde i forbindelse med bestyrelsesarbejdet udarbejdet en liste over placeringen af Flådens historiske Modelsamling siden 1609. Listen blev omdelt til medlemmerne.

Dirigenten takkede for indlæggene og afsluttede generalforsamlingen. Formanden takkede dirigenten for indsatsen. Herefter overgik man til aftenens foredrag af Søren Nørby om Den kolde Krig og forevisning af filmen ”Hvis...”.

Arne Holm
Dirigent

Poul Grooss
Referent

Bog anmeldelser

*Jon Bloch Skipper: Kongeskibet
Dannebrog*

*Aschehoug 2004. 103 sider; illustreret
i farve og sort-hvid*

Den danske forlagsverden glimrer for tiden med at udgive en række velskrevne og fornemme bøger omkring dansk historie, herunder også søkrigshistorie. I de senere år kan eksempelvis nævnes den grafisk særdeles vellykkede bog om flådens sænkning 29. august 1943 af Søren Nørby. Thomas de Richelieus bog om Jyllandsslaget, som bygger på nyere marinearkæologiske undersøgelser af vrage efter det voldsomme slag i 1916, er ganske vist ikke decideret dansk stof. Men bogen giver en ny dansk vinkel på det, som stadig kan gøre krav på titlen som historiens største søslag. Det er forfriskende, at der er opstået en bredere interesse for søværnets historie, som også resulterer i bogudgivelser.

Nu er der kommet yderligere to bøger, som uden tvivl vil fænge de marinehistorisk interesserede. Det drejer sig dels om Dan H. Andersens Tordenskioldsbibliografi ”Mandsmod og Kongegunst”, som bliver anmeldt andetsteds i nærværende blad, dels om Jon Bloch Skippers bog ”Kongeskibet Dannebrog,” som her skal præsenteres.

Kongeskibet er utvivlsomt søværnets (og rigets) fornemste fartøj. Med sine jævnlige besøg i kongerigets havnebyer og optræden i fjernere egne, såsom Færøerne og Grønland, har skibet opnået en bred folkelig popularitet. En popularitet, som ikke synes at være blevet svækket med årene, selvom skibet har nogle år på bagen med sine 72 år.

Bogens 103 sider er gennemillustreret i farver, og fremtræder fornemt både grafisk og billedmæssigt. Den er opbygget logisk med en kort historisk baggrund omkring tidligere kongeskibe (som er alt for kort – derfor må man stadig vende sig til Robert Steen Steensens klassiske værk ”De danske kongers skibe”, hvis man vil vide mere om det), derefter om skibets tilblivelse og tidlige historie. Så følger som noget meget naturligt et udførligt afsnit om Frederik d. 9. som for alvor prægede både skibet og sin gerning som regent med sin sømandsmæssige baggrund. Selvom Margrethe d. 2. ikke som sin far kunne stille sig på broen som skibschef, holdt hun dog fast i mange af de traditioner, der blev en del af skibets identitet under hendes fars kommando. Derfor er afsnittet om skibet i hendes regeringstid både aktuelt og fascinerende.

Det sidste afsnit omkring skibets nutid og fremtid savner lidt mere

perspektivering. Det ville have været spændende at få et bud på, hvordan skibet kan bemannes, hvis man nedskærer værnepligten til tre måneder. Det er dog nok for meget forlangt, at en bog skal være så meget ”på forkant” med den politiske udvikling. Men det er interessant at se, hvordan netop kongeskibet har formået at styre uden om de nedskæringer og omskiftelser som er blevet resten af forsvaret til del i de mange år, bogen spænder over.

Der er også blevet plads til et appendiks med praktiske oplysninger, hvor man dog savner oplysninger om det oprindelige maskineri i forhold til det nye fra 1981. Ligesom der godt kunne være blevet plads til lidt flere historiske oplysninger i det hele taget.

Bogen er skrevet med sans for de gode historier og anekdoter. Det er for eksempel morsomt, at der medgår 200 liter brasso til et enkelt togt. Og de små historier fra Frederik d. 9.s kommando er kostelige. Enhver bog om kongeskibet må naturligvis komme til at befinde sig i spændingsfeltet mellem kongerøgelse og skibsfascination. Som helhed er der opnået en god balance. Men det kan godt blive lidt kvalmt, hvis man ikke i Frederik d. 9.s ånd køler sine royale tendenser lidt ned og ser lidt sømandsmæssigt på sagen. Gør som han! Han tog et koldt spulebad hver morgen ude på dækket. Måske nogle TV-journalister med fordel

kunne gøre det samme i disse royale bryllupstider.

Jakob Seerup

Dan H. Andersen: Mandsmod og Kongegunst, en biografi om Peter Wessel Tordenskjold. Aschehoug 2004. 390 sider.

Tordenskjold er suverænt den af vore søhelte, der er skrevet mest om. Da H.C. Bjerg udgav Dansk Marinehistorisk Bibliografi 1500-1975 kunne han opregne hele 375 titler der vedrørte Tordenskjold, mens Niels Juel måtte nøjes med 26! Af egentlige biografier har der dog indtil nu kun været udgivet to. Caspar Peter Rothes trebindsværk om ”Den Danske Søe-Heldt og Vice-Admiral Peder Tordenskiolds Omstændige Livs og Heldte-Levnets Beskrivelse” på i alt 1034 sider, der udkom i 1747-50 og den norske orlogskaptajn Olav Bergersens tobinds værk Viceadmiral Tordenskjold på over 1100 sider, der udkom i 1925.

Rothe var ganske vist født efter Tordenskjolds død, men han havde adgang til mange officielle dokumenter og han korresponderede med personer der havde kendt helten personligt bl.a. lillebroderen Caspar von Wessel. Bergersen gik til originalkilder såsom skibsjournaler, rapporter og ordrer, og han kunne påvise, at mange af Rothes oplysninger enten ikke kunne

kontrolleres eller endda kunne afvises som rent opspind. Det gælder de selv i dag velkendte anekdoter om at ”Tordenskjold var polisk, gik omkring og solgte fisk”, at han for at undgå fangenskab ”i søen sprang, kuglerne omkring ham sang”, og selv udtrykket ”Tordenskjold Soldater” er uden belæg, belejringsstyrken i Marstrand var faktisk på 500 soldater.

Desværre var Bergersen stærkt påvirket af den dengang fremherskende forestilling om en ydmygende ”400-års nat”, hvor Norge var underlagt først den danske siden den svenske kongemagt, og hans deraf følgende modvilje mod Danmark fik alvorlige konsekvenser for balancen i biografien.

Bergersen mente at kunne finde en modvilje mod Tordenskjold i toppen af flådeledelsen i København, men som Dan Andersen så rigtigt skriver: ”For en ny mand på vej frem er de virkelig gamle og etablerede slægter sjældent problemet. De sidder så sikkert i sadlen, at de ikke anser ham for en trussel, snarere lidt frisk blod i toppen. Konkurrencen kommer fra hans ligemænd, dernærersamme ambitioner, og vreden og intrigerne vil opstå blandt de forsmåede ambitioners mænd, som den opstigende mand efterlader længere nede på karrierestigen”. Der er ingen tvivl om, at Tordenskjolds lynkarriere, efter sejren i Dynekilen sprang han hele klassen af kommandørkaptajner over ved at blive forfremmet direkte fra

kaptajn til kommandør, skaffede ham bitre fjender, men eksemplet viser jo netop, at såvel kongen som den øverste ledelse støttede ham.

Bergersen mente i omstændighederne omkring Tordenskjolds begravelse at kunne finde bevis for, at overkrigssekretær Christian Gabel, en af de mægtigste mænd i ledelsen, var ham uvenligt stemt. Hans kiste blev, i nattens mulm og mørke, uden jordpåkastelse, sænket ned i krypten under Holmens Kirke. Her påviser Dan Andersen imidlertid, at ikke blot var dueller forbudt, men også at Christian V's danske lov indeholdt et klart forbud mod at lade ofre for dueller begrave i kirke eller på kirkegård. Og at begravelse om natten ikke var en skændsel men et privilegium, der krævede kongelig tilladelse. Tordenskjold fik med andre ord ”en så ærefuld begravelse som det på nogen måde var muligt at give ham”.

Også Bergersens teori om at Tordenskjolds død under duellen med den svenske oberst Stäel var et regulært mord forholder Dan Andersen sig kritisk til. Efter at have gennemgået materialet minutiøst, må han ganske vist erkende, at det er umuligt at afgøre, om Tordenskjold ved et uheld sprang ind i modstanderens klinge, eller om Stäel dræbte ham med fuldt overlæg, men at den ti år ældre, nærsynede og tykke oberst skulle have vurderet at dette var

muligt må have sandsynligheden imod sig.

Det billede Dan Andersen tegner af Tordenskjold er noget mørkere end det gængse. Han var opfarende med en tendens til ukontrollerede raseriudbrud. Der var klager over hug og spark, og en optælling viser usædvanligt høje tabstal på hans skibe. Ikke sært at et samlet mandskab på et tidspunkt bad om at blive forflyttet, en handling der grænsede til mytteri. Det er altså ikke den idealiserede drengbogshelt vi møder her. Men Tordenskjolds

mod og dristighed, hans blændende sømandskab og hans taktiske og strategiske begavelse, det pilles der ikke ved.

Udover beskrivelsen af Tordenskjolds korte men begivenhedsrige liv tegner bogen et billede af Danmark under Store Nordiske krig, en spændende periode i skandinavien historie. Dan Andersens værk er et vægtigt bidrag til Tordenskjold-litteraturen og kan varmt anbefales.

Niels M. Probst

MEDDELELSER FRA ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG

Referat af generalforsamlingen i Orlogsmuseets Modelbyggerlaug torsdag den 1. marts 2004.

Formanden åbnede generalforsamlingen og bød velkommen. Som bestyrelsens forslag til dirigent foreslog han Palle Rosenvold, der valgtes med akklamation.

1
Dirigenten takkede for valget og gennemgik dagsordenen ifølge vedtægterne. Han konstaterede forsamlingen lovligt indvarslet i februarnummeret af Marinehistorisk Tidsskrift.

2

Derefter forelagdes formandens beretning om det forløbne år, der havde medført de største omvæltninger siden Laugets oprettelse i 1989. Med sin formålsbestemmelse er laudet så tæt forbundet med Orlogsmuseet, at de forhold museet er undergivet også vil have en afgørende betydning for laugets virksomhed. Den endelige afklaring af museets fremtid efteråret 2003 betød således nye rammer og ændrede administrative forhold, da det blev besluttet at gennemføre en sammenlægning af Tøjhusmuseet og

Orlogsmuseet under en fælles museal ledelse og administration fra 1. januar 2004.

Formanden fremhævede støttefor-eningernes donationer og omfattende økonomiske og arbejdsmæssige indsats som støtte til Orlogsmuseets samlinger, virksomhed og opgave.

For laugets vedkommende er det i årets løb kommet til udtryk ved det fortsatte arbejde med den store topografiske model af Holmen 1968, samt ved forskellige reparations- og vedligeholdelsesarbejder, hvortil kommer det omfattende arbejde med projektering og opbygning af særudstillingen ”Et krigsskib bliver til”, der blev åbnet 6. februar 2004.

Herudover kommer Kim Kanstrup`s fortsatte arbejde med en model af minelæggeren FALSTER og Finn Knudsen`s arbejde med en model af linieskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK. Endelig er Peter Maack på basis af Niels Probst tegninger tæt på færdiggørelsen af MARIA fra 1514 og det samme gælder Poul Beck`s arbejde med modellen af flådens nyeste u-båd KRONBORG.

Som en helt enestående markering og understregning af laugets og dets medlemmers indsats for Orlogsmuseet lod museet en særudstilling afholde i 2003 om Peter Maack`s efterhånden 9 modeller til Orlogsmuseet, der i kvalitet og detaljrigdom er i verdensklasse og helt unikke i alle sammenhæng, hvilket

til museets og laugets store glæde blev stærkt fremhævet ved den festlige og velbesøgte åbning af udstillingen.

Året har som tidligere været præget af ekskursioner, foredrag, julemøde og tirsdagsmøder i vinterhalvåret og den efterhånden traditionsrige deltagelse i kulturnatten i oktober, samt et vellykket udstillings- og medlemsarrangement i Brædstrup for laugets jyske og fynske medlemmer.

Laugets medlemsskare er nu vokset til ca. 175 personer fordelt over hele landet. Men vi har også måtte sige farvel til gamle venner. Senest har laugethaft den store sorg at sige farvel til Per Jessen, der var laugets engagerede og initiativrige formand frem til april 2003, hvor han valgte at træde tilbage på grund af alvorlig sygdom. Per døde fredeligt i sit hjem den 26. januar 2004 efter en langvarig men ulige og forgæves kamp mod en ubegribelig og altødelæggende sygdom. Han efterlader et stort savn både menneskeligt og fagligt og ikke mindst laugeth og dets mange medlemmer har ham stor tak skyldig for hans uegennyttige indsats for laugeth og Orlogsmuseet. Med et minuts stilhed markerede generalfor-samlingen mindet om Per Jessen og hans indsats for laugeth. Som afslutning på sin mundtlige beretning rettede formanden en tak til alle medlemmer som har bygget eller bygger på modeller eller dioramaer til museet og til dem der har ydet deres indsats ved

udstillinger, arrangementer og foredrag i den forløbne sæson. Til slut rettede han som afslutning på en æra i museets historie en stor tak til Orlogsmuseets direktør og personale for et godt og frugtbart samarbejde, der har været helt uvurderligt for laugets og dets medlemmer gennem mange år. Formandens beretning godkendtes enstemmigt.

3

Kasserer Peter Maack aflagde herefter årsregnskab, som viste et stabilt og pænt overskud, således at formuen nu udgør ca. 50.000 kr.. I forbindelse med regnskabsaflæggelsen fandt kassereren anledning til at fremkomme med forslag til opstramning af kontingenopkrævningen, hvilket fik tilslutning fra forsamlingen, der gav bestyrelsen mandat til at gennemføre en opstramning pr. 1.1.2005. Regnskabet blev herefter godkendt. Formanden forelagde derefter budget for næste sæson 2004 – 2005, der var udarbejdet på grundlag af 150 medlemmer. Budgettet blev vedtaget efter forslag om at fremstille en del af de nye modelbyggehåndbøger m.v. på CD-rom samt i øvrigt at lade medlemmerne betale forsendelsesporto, hvilket især vil have betydning ved forsendelse af papirudgaven. Endvidere blev bestyrelsen opfordret til i videst mulig omfang at benytte tirsdags- og torsdagsmøderne til fordeling af håndbøger

m.v.

4

Kassereren foreslog uændret kontingent for den kommende sæson. Forslaget blev godkendt.

5

Der var ikke indkommet forslag til generalforsamlingen.

6

Derefter foretoges valg til bestyrelsen. Niels Probst og Frank Ebbe var på valg og modtog genvalg. John Andersen blev valgt som nyt bestyrelsesmedlem, mens Arne Agergård blev valgt som suppleant. Palle Rosenvold blev genvalgt som revisor.

7

Under eventuelt blev oplyst, at der den 25. april 2004 afholdes våbenmesse i Grenå, hvor laugets vil have mulighed for at vise ”Flaget”, f.eks. ved hjælp fra medlemmer i Jylland.

8

Formanden Poul Beck meddelte afslutningsvis, at bestyrelsen havde konstitueret sig med Niels Probst som næstformand, Peter Maack som kasserer, John Andersen som sekretær, og med en udstillingsgruppe bestående af John Andersen, Frank Ebbe og Arne Agergård.

Da intet mere forelå, takkede formanden

forsamlingen og dirigenten for en godt afviklet generalforsamling.

Modelbyggerkonkurrence

Modelbyggerkonkurrencen **Modelskib 2005** vil blive afholdt efteråret (september/oktober) 2005 over to dage med en efterfølgende månedlang udstilling. På de to dage afvikles selve konkurrencen i maritim modelbygning. For at alle, der arbejder med maritim modelbygning, kan være med, er inddelingen i klasser gjort meget vidtfavnende med konkurrence i følgende klasser:

1. Modeller af ro- og sejlfartøjer
2. Modeller af motordrevne skibe
3. Modeller af installationer, dele af skibe, havneanlæg, værftsanlæg, scenarier, figurer og dioramaer.
4. Miniaturermodeller af klasse 1 og 2 i skalaforhold mindre end 1 : 250.
5. Flaskeskibe og halvmodeller.
6. Plasticmodeller.
7. Karton- og papirmodeller.
8. Maritime fly.

Som tidligere omtalt er det ved at være på høje tid at komme i gang med at færdiggøre modeller til konkurrencen da alt skal være færdig til september/oktober 2005. Så har du selv, eller nogle af dine bekendte noget på bedding, så sørg for at det er færdigt til efteråret 2005.

For at udstillingskomiteen kan danne

sig et overblik over de deltagende modeller, bedes alle der ønsker at deltage i konkurrencen kontakte laugets formand Poul H. Beck, Knoldager 28, 2670 Greve, tlf. 43 90 33 29 i løbet af efteråret og vinteren, således at I kan få nærmere oplysninger om arrangementet, og vi kan få et overblik over situationen.

Skulle man være i tvivl om hvorvidt ens model er egnet til deltagelse i konkurrencen bør man også kontakte os. Det er dog en betingelse for deltagelse i selve konkurrencen, at de tilmeldte modeller ikke har deltaget i laugets modelbyggerkonkurrence i 2000 – ”Modelskib 2000”. Konkurrencen bliver åben for alle, altså også for modelbyggere, der ikke er medlemmer af lauget. Konkurrenceregler og tilmeldingsprocedure vil blive meddelt senere.

MARINEHISTORISKE SKRIFTER.

MARINEHISTORISKE SKRIFTER udsender til efteråret nr. 31, bind 7 af flådens historie, og vi indbyder medlemmerne til tegning af abonnement.

Ved at udfylde nedenstående blanket kan De dels bestille det nye skrift og dels tegne abonnement for de kommende skrifter, hvilket sikrer Dem, at De får skrifterne tilsendt straks, når de udkommer.

Desuden kan De købe de hidtil udsendte skrifter, som der endnu er eksemplarer af til særdeles lave priser:

3. Georg Nørregaard: Fregatten Falster ved Marokko 1753 (1956). 17 kr.
7. Jørgen H. Barfod: Orlogsflåden på Niels Juels tid 1648-99 (1963). 20 kr.
14. Jørgen H. Barfod: Niels Juel. A Danish Admiral of the 17th Century (1977). 20 kr.
17. Fregatten Bellona's togt til Sydamerika 1840-41. Skibslægen J.H. Lorchs dagbog (1980). 20 kr.
19. Hans Chr. Bjerg (udg.): Lex Rechnitzer. Optegnelser af viceadmiral H. Wenck, kontreadmiral H. Rechnitzer og kommandør A.G. Topsøe-Jensen. Om tilblivelsen af Lov om Søværnet 1932 (1985). 68 kr.
21. Ole L. Frantzen (red.): Linieskibet Holsten 1772-1814 (1988). 60 kr.
22. Jørgen H. Barfod: Flådens Fødsel (1990). 200 kr.
23. Per Wessel-Tolvig (red.): Flådens oprør (1993). 48 kr.
24. Poul Erik Pedersen: Signalering til søs (1995). Flagsignalering i den danske orlogsflåde i perioden 1720-1800. 98 kr.
25. Jørgen H. Barfod: Christian 3.s flåde (1995). 220 kr.
26. Niels M. Probst: Christian 4.s flåde (1996). 220 kr.
27. Jørgen H. Barfod: "Niels Juels Flåde" (1997). 220 kr.
28. Gunnar Olsen og Svann Storgaard: Flådens skibe og fartøjer 1945-1995 (1998). 149 kr.
29. Jakob Seerup: Søkadetakademiet i Oplysningstiden (2001). 150 kr.
30. Jeppe Bjørn Høj: F.C.H. Hohlenberg. Flådens fabrikmester 1796-1803. (2003). 150 kr.

Evt. forsendelsesomkostninger skal tillægges.

klip ----- klip

(udfyldes venligst med blokbogstaver)

Undertegnede:

Adresse:

.....

Sæt kryds Tegner hermed abonnement på Marinehistoriske Skrifter fra og med skrift nr. 30, "F.C.H. Hohlenberg. Flådens fabrikmester 1796-1803".

Sæt kryds Bestiller skrift nr.:

(underskrift)

Indsendes til Orlogsmuseet/Tøjhusmuseet Frederiksholms Kanal 29 1220 Kbh. K.

**MEDDELELSER FRA
ORLOGSMUSEETS VENNER / MARINEHISTORISK SELSKAB**

Planlagte aktiviteter for vintersæsonen 2004 – 2005

Mandag-onsdag 27-29 september 2004

Tur til Norge arrangeret af Marinehistorisk Selskab
(Se andet sted i bladet)

Onsdag den 20. oktober 2004 kl. 1930

Foredrag ved Søværnets Materielkommando

Onsdag den 17. november 2004 kl. 1930

Foredrag om den Russisk-Japanske Krig 1904-05
af Poul Grooss

Onsdag den 9. februar 2005 kl. 1930

Foredrag om Sænkningen af Prince of Wales / Repulse og Singapores fald
af Tom Wismann

Onsdag den 9. marts 2005 kl. 1930

Foredrag om flådens forhold ved 1700-tallets slutning
af Lars Nilsson

Onsdag den 13. april 2005 kl. 1930

Generalforsamling med film